

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE STUDII EUROPENE
Școala doctorală *Paradigma europeană*

CONTRIBUȚIA PROFESORULUI LORENZO RENZI LA
CUNOAȘTEREA FOLCLORULUI ȘI A CULTURII
ROMÂNEȘTI

TEZĂ DE DOCTORAT

Coordonator:

Prof. univ. dr. Ion Cuceu

Doctorand:

POP (INDIG) DELIA SIMONA

Cluj-Napoca
2014

CUPRINS

ARGUMENT.....	6
Structura tezei.....	13
MULȚUMIRI.....	20
I. Lorenzo Renzi: Repere bio-bibliografice.....	21
1. Portretul unui italian român. O tentativă de conturare a tânărului Lorenzo Renzi.....	33
2. Limba română– o nouă șansă în Occident ”grazie” Lorenzo Renzi.....	38
3. De la teorie la fapte. Lorenzo Renzi acasă, la Padova, pentru limba română.....	47
4. O perioadă de realizări: Lorenzo Renzi întemeietorul “azilului” pentru cultura română în Peninsulă.....	51
5. Lorenzo Renzi- debut bucureștean. În căutarea unui subiect de cercetare – un paradis redescoperit “Cântecele tradiționale bătrânești”-“Canti Narrativi Tradizionali romeni.”.....	52
6. Lorenzo Renzi, un scurt popas în Nordul Moldovei, cu profesorul Mihai Pop.....	53
7. Publicațiile lui Lorenzo Renzi (Pubblicazioni di Lorenzo Renzi).....	60
II. Limba română și românistica în spațiul lingvistico-cultural Italian.....	89
1. O scurtă istorie a traducerilor din proza și poezia populară românească în limba italiană.....	89
2. Delimitări conceptuale.....	101

2.1. Perspectivă cronologică în tabloul general al folclorului românesc.....	101
2.2. Evoluția interesului cultural pentru folclor și a unor atitudini explicative.....	107
2.3. Scurtă istorie a “școlii folcloristice și etnologice românești” în a doua jumătate a secolului XIX.....	109
3. Lorenzo Renzi- Trei fișe pentru receptarea etnografiei și a folclorului românesc în Italia.....	112
4.“Canti Narrativi Tradizionali Romeni” a profesorului Renzi, sursă de inspirație pentru Mircea Eliade în interpretarea mitologică a Mioriței.....	136
5.‘Varianti d’interprete’ nei canti tradizionali narrative romeni.....	149
6. Preliminarii teoretice pentru „Miorița la Padova” a profesorului Lorenzo Renzi.....	155
7. Cea mai recentă intervenție asupra Mioriței, interpretarea profesorului Lorenzo Renzi, prin prisma viziunii lui Mircea Eliade.....	160
8. Versiunile model ale Mioriței pentru interpretările profesorului Lorenzo Renzi.....	164
9. Lorenzo Renzi- Cele mai vechi versiuni ale Mioriței.....	177
10. Lorenzo Renzi- Ultimele considerații asupra Mioriței.....	211
11. O întâlnire imprevizibilă: <i>Miorița</i> și <i>Cavalla storna</i> de Giovanni Pascoli.....	223
12. Caracterul tradițional al cântecelor bătrânești. Coordonate structurale.....	238
12.1. Lorenzo Renzi- Balada populară <i>Antofiță</i> Interpretare.....	257
12.2. <i>Miorița</i> , cântec bătrânesc adunat,“ îndereptat” de Vasile Alecsandri și interpretat de profesorul Lorenzo Renzi.....	286
12.3. Câteva considerații ale profesorului Renzi asupra baladei <i>Meșterul Manole</i>	306

12.4. Lorenzo Renzi, glasul cântecelor populare românești – <i>Miorița și Meșterul Manole</i> în spațiul Italian.....	334
13. Obiceiuri de iarnă -file de lumină- colinde românești în interpretarea profesorului Lorenzo Renzi.....	336
13.1. Colinda, moștenire spirituală a poporului român- repere teoretice.....	336
13.2. Colinda românească, o prezență constantă în coloana sonoră a filmului ”Oedip rege” a lui Pasolini (1967).....	348
13.3. Colinda <i>Nouă frați preschimbați în cerbi- Nove fratelli tramutati in cervi</i> în interpretarea profesorului Lorenzo Renzi.....	349
13.4. <i>Colinda păcurarilor – La colinda dei pastori</i> în interpretarea profesorului Renzi.....	355
14. Lorenzo Renzi, „Jurnal de România după căderea Comunismului”- “Diario di Romania dopo la caduta del Comunismo”.....	364
15. Lorenzo Renzi, ”Corespondență” cu Ioan Petru Culianu, Lorenzo Renzi ”Carteggio” con Ioan Petru Culianu.....	378
Considerații finale.....	385
Anexe.....	389
Anexa 1.....	389
Corespondența cu domnul profesor Ion Taloș.....	389
Anexa 2.....	391
Corespondența cu domnul profesor Lorenzo Renzi.....	391
Anexa 3.....	401
Lorenzo Renzi membru al academiei Crusca.....	401
Anexa 4.....	402

Comunicat de presă –Acordare titlul Honoris Causa profesorului Renzi.....	402
Anexa 5.....	403
Laudatio Lorenzo Renzi.....	403
Anexa 6.....	406
Conferirea Ordinului Național Pentru Merit în grad de Mare Ofițer profesorului Renzi.....	406
Anexa 7.....	410
Document oficial pentru acordarea bursei în Republica Socialistă România profesorului Renzi.....	410
Anexa 8.....	411
Poze din arhiva personală a prof. Renzi și din arhiva Academiei Române.....	411
Anexa 9.....	440
Variante Mioriței în limbile de circulație europeană.....	440
Anexa 10.....	470
Variantele Mioriței culese din diverse zone ale României.....	470
Anexa 11.....	520
Variante ale Monastirii Argeșului și ale Meșterului Manole.....	520
Bibliografie selectivă.....	550

CUVINTE CHEIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

folclor românesc, cântece populare românești, românism, romanist, lingvistică, fișe de receptare a folclorului, etnologic, etnografic, Universitatea din București, Alexandru Niculescu, Balcani, Miorița, cerbi, colinda, romanistică, Manole, Asociația Italiană a Romaniștilor, cultura românească, Ana Blandiana, Mircea Eliade, Lucian Blaga, cultura orală, lume a “oralității”, Orient, Occident, balade, tradiționale, Editura Olschki, studiu monografic, Leo Spitzer, Jakobson, filologie romanică, Universitatea Padova, congres, colocvii, Bruno Mazzoni, Marco Cugno, cercetare, om de știință, cercetător, H.Stahl, creație populară, aspecte, interpretări, studiu, Jaka Book, Milano, Casa Iorga, Veneția, antologie, volum, Editura Carocci, Roma, estetică, italian, limba, literatura, capitol, nucleu, Teresa Ferro, department, Mihai Pop, Nasta, Academia, Gianfranco Folena, câmp de cercetare, ilustru, Ramiro Ortiz.

REZUMATUL TEZEI ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Pe la sfârșitul anilor 1960, când a venit în țară, la București și mai târziu la Cluj, Lorenzo Renzi, ne aflam într-un moment bun, în care lingvistica, poetica și stilistica, aplicate deopotrivă literaturii populare și celei culte, au unit generații într-o îndrăzneală nouă, dătătoare de nădejdi. Profesorul Rosetti încuraja, la Centrul de fonetică, nu numai structuralismul, ci și reflecția asupra gramaticilor generative. Împreună, Al. Rosetti, Tudor Vianu și Mihai Pop deschiseseră Cercul de poetică, aflat sub înrâurirea lui Roman Jakobson, pe care atât cel dintâi, cât și cel de al treilea îl cunoșteau demult. Cercul era larg transdisciplinar, frecventat de lingviști, folcloriști și literați, și își ținea ședințele la Institutul de Folclor. La scurtă vreme după aceea, Centrul de Fonetică și Institutul de Folclor aveau să fuzioneze într-un institut, numit bizar, Institutul de cercetări etnologice și dialectologice. Cercul de poetică și înfrățirea cu folcloriștii deschideau drum larg reflecției pragmatice, pornind de la date adunate în cărți, în arhive, sau disponibile pe teren pentru spiritele mai aventuroase.

De toate acestea, Lorenzo Renzi, s-a bucurat, alături de noi. A cercetat structura metrică și stilistică a cântecelor bătrânești, care aveau să devină subiectul tezei lui de doctorat și al volumului *Canti narrativi tradizionali romeni* (1968) și care au deschis drum larg altor preocupări legate de studiul stilistic și poetic al literaturii populare, al Colindei cerbului și al Mioriței. S-a ocupat de gramatica limbii române (de articol și numeral cu precădere), a studiat, pragmatic, adresarea inversă (prin folosirea caracteristică a lui mamă, tată, nene etc.) în română, a legat prietenii care s-au menținut și au rodit de-a lungul vieții — mă gândesc la cele care l-au apropiat de Alexandu Niculescu și Florica Dimitrescu, sau de Anca Bratu, pe care le atestă atâtea publicații comune. A publicat în *Omagiul* dedicat lui Al. Rosetti și în *Revista Societății de Lingvistică Romanică*.

Revenit în Italia, Lorenzo Renzi a avut, de-a lungul anilor, mereu prezentă în paginile publicate, România. A scris, în reviste italiene și românești, despre autori români (în ordine

cronologică, despre D. Caracostea, Mircea Eliade, Al. Niculescu, Ana Blandiana, I. Fischer, Nicu-Aurel Steinhardt, Eminescu, Cioran, Marian Papahagi, Adrian Marino, Mircea Cărtărescu). A scris, în Italia, despre clipe grele pentru noi. A dezvoltat un demers „detectivistic” în abordarea pragmatică și stilistică a autorului său preferat, Marcel Proust, demers pe care nu pot să nu-l pun în legătură cu structuralismul și poetica anilor lui tineri românești.

Lucrarea de față reprezintă un omagiu adus vieții și activității unui cercetător și om de cultură deosebit, profesorul Lorenzo Renzi de la universitatea din Padova.

În toamna anului 2010 am decis că modul cel mai bun de a ne arăta respectul pentru profesorul Lorenzo Renzi era acela de a încerca crearea unei monografii, având în vedere varietatea și cantitatea materialului disponibil. Ni s-a părut posibil să creăm o teză de factură monografică, optând decisiv pentru unul dintre câmpurile de cercetare frecventate de Domnia Sa: filologia romanică, lingvistica istorică sau sincronică, poetica, studiile despre folclorul românesc, românistica, antropologia literară. În încercarea de a aduna toate „Scrierile” Domniei Sale, articolele cele mai importante împrăștiate prin reviste, volume colective de conferințe, alte volume colective, care nu fuseseră ulterior adunate în publicații mai ample un omagiu astfel conceput ni se părea deosebit de adecvat: nu era vorba doar de a repune în circulație unele lucrări fundamentale, alese din opera vastă a Profesorului ci de a trasa personalitatea unui mare savant prin intermediul unui exemplu semnificativ a producției sale științifice. Ni s-a părut, însă, preferabil să oferim o lucrare axată pe contribuțiile pe care le-a adus Domnia Sa la cunoașterea și difuzarea folclorului românesc, a culturii, limbii și literaturii românești în Peninsula, care să poată exprima, măcar prin sinecdocă, pluralitatea intereselor Profesorului nostru și, în același timp, să evidențiem cifra comună care leagă această multiplicitate. Așa cum se întâmplă în cazul tuturor celor care dorim a cerceta, a trebuit să ne confruntăm cu problematicile exigențe ale selecției, cântărind criteriile de compilatio și ordinatio menite a scanda articulațiile tezei noastre. În această fază preliminară de triere și distribuire a materialelor, a fost indispensabil să îl implicăm pe Domnia Sa, care a discutat împreună cu noi, (ne-a răspuns la „duiumul” de întrebări pe care i le-am adresat), punct cu punct la table des matières (tabla de materii), colaborând activ la construirea acestei lucrări. Dacă această teză va reuși să redea, cum sperăm noi, un portret

chiar și parțial însă credibil al Profesorului, acest lucru va fi posibil deoarece aceasta se naște ca autoportret, adică o operație asumată și conștientă.

Deși teza ar fi trebuit să constituie, inițial, o analiză a unor segmente de cercetare asupra folclorului românesc, totuși am dori să scoatem în evidență munca acestei personalități italiene, care este atât de aproape de sufletul românesc, ne-a impulsionat în cercetarea noastră. Conducătorul științific al lucrării, domnul profesor Ion Cuceu a sesizat importanța unui cercetător de talia lui Lorenzo Renzi pentru mediul științific românesc, viața și activitatea sa cuprinzând mai multe domenii de studiu, și a propus, să ne focalizăm asupra cercetărilor Domniei Sale privind cultura populară românească.

Numele profesorului Renzi este cunoscut lumii academice românești, fara a fi însă subiectul unor studii amănunțite, opera sa nu este tradusă. Un fin cunoscător în domeniul filologiei va spune întotdeauna că pentru a cunoaște și a analiza opera unui autor, nu este suficient ca cercetătorul să se axeze doar pe volumele scrise ale autorului de care se ocupă, ci e necesar ca acesta să cunoască și omul din spatele tomurilor.

Pentru a simboliza legătura inseparabilă dintre viață și cercetare, teza începe și se încheie speculativ, sub semnul întâlnirilor. Întâlnirile cu limbile, în special cu limba română (și cu persoanele care le erau vehicul) în interviul acordat nouă, localizat la începutul, respectiv sfârșitul lucrării, în care se reevocă experiențele sale lingvistice din perioada bucureșteană. Întâlniri cu mari cercetători – cunoscuți în persoana sau prin operele lor – drept final. În această structură, care contextualizează și în termeni autobiografici experiența cercetătorului, am introdus o selecție de scrieri referitoare la folclorul românesc, caracterizate de o impostare declarată de specialitate. Astfel, au fost încadrate cercetări asupra folclorului, o atenție particulară fiind dedicată tradițiilor folcloristice românești („Sui canti popolari romeni, Metamorfosi e permanenza di «Miorița»”, „Tre schede per la ricezione dell’etnografia e del folclore romeno in Italia”, Le Nozze del Sole Canti vecchi e colinde romene, a cura di D. O. Ceparaga, L. Renzi, R. Sperandio, Carocci, Roma, 2004., „Le Piccole strutture Sui canti popolari romeni”, „Varianti d’interprete’ nei canti tradizionali narrativi romeni Metamorfosi e permanenza di «Miorița»”, „Le più antiche versioni della Miorița”, „Ultime sulla Miorița”, „Un incontro imprevedibile: Miorița e la Cavalla storna di Giovanni Pascoli”)

O lectură from cover to cover a acestei teze ar putea produce, sperăm noi o impresie constantă: dacă pe de o parte poate sugera sensul vertiginos al unei excepționale includeri de obiecte de studiu și modalități de abordare similare, pe de altă parte, subliniază un filon de inspirație unitar. Cifru unificator nu constă în afinitatea procedurilor cercetării adoptate de fiecare dată, ci într-un stil de cercetare inimitabil, care combină tehnicitatea profesională a lingvistului și a filologului de profundul interes pentru dimensiunea umană a problematicilor afruntate. Ar fi dificil de localizat opera Profesorului într-o anumită și coerentă direcție critică sau în coordonatele unui unic orizont teoretic de referință. Mereu gata să surprindă noutățile cele mai importante ale cercetării de ultimă oră, acesta a rămas mereu străin de limitele ortodoxismelor și metodelor ce pretind adeziune integrală și respectare strictă, Profesorul, dacă ne este permis să ne exprimăm în acest mod, a traversat marile valuri ale paradigmei formale, dotându-și tehnica cu instrumente inovatoare și tăioase, dar rămânând fidel întotdeauna lui însuși. A fost unul dintre protagoniștii valului structuralist italian, dar fără a renunța la ipotezele istorice ale filologiei; s-a impus ca figură de prim rang în receptarea italiană a lui Chomsky, fără însă a se închista în formalismul auto-referențial al gramaticii generative mai outrée. În acest sens, suntem de părere că titlul prezentei teze, care ne-a fost sugerat de dl.profesor Ion Cuceu în stilul său caracterizat de obișnuitul understatement, este mai puțin un omagiu adus perioadei structuraliste, cât mai degrabă o trimitere la un anume empirism critic care știe recunoaște relevanța sistemică a detaliilor.

Demersul nostru constă așadar într-o analiza interpretativă sistematică, efectuată prin close reading (lectură îndeaproapiată), citare abundentă și reflecție continuă, pe alocuri interogativă(facem referință la interviurile luate Domniei Sale,la convorbirile avute cu Domnia Sa, atât particulare cât și prin intermediul scrisorilor electronice, care se pot consulta în anexe). Expunerea se arată ca o rearanjare deopotrivă sincronică și diacronică a temei și ideilor principale ale tezei noastre, pe firul început și continuat mai apoi de Domnia Sa.

Intenția noastră principală este să urmărim îndeaproape gândirea Profesorului ca să-i pricepem, pe cât ne stă în putință, opera științifică în spiritul propriu și amploarea ei, presupunând și confirmând unitatea și coerența ei. Încercăm să punem în evidență efortul domnului profesor și preocuparea sa pentru folclorul nostru, precum și reperele și provocările intelectuale după care își ghidează gândirea.

Personalitățile, fie literare, fie academice din trecut și din prezent, sunt zone de interes pentru teza noastră, fiind sugestive pentru conturarea unui portret cât mai aproape de real al Profesorului și pentru aprofundarea acestora abordate de Domnia Sa, sau aplicate în creația profesorului Lorenzo Renzi. Personalitățile asupra cărora s-a oprit profesorul Lorenzo Renzi, sunt personalități care l-au marcat ca om de știință, scriitor, profesor, cercetător, l-au modelat, i-au confirmat, adâncit sau i-au asupra raportului dintre cercetător și domeniul cercetării sale din perspective diferite. Incursiunea printre personalitățile la care face referire profesorul Lorenzo Renzi prin interviurile acordate nouă reprezintă un punct de sprijin care ne ajută să conturăm mai bine profilul Profesorului. Gianfranco Folena, Mihai Pop, Alexandru Niculescu, Florica Dumitrescu, Savin Bratu, Mihai Nasta, Boris Cazacu, Liviu Onu, Sorin Alexandrescu, Liliana Ionescu, Sanda Ripeanu, Domnita Dumitrescu, Olga Tudorica, Ovidiu Bârlea, Monica Brătulescu, Iorgu Iordan, Alexandru Rosetti, Nina Facon, Ramiro Ortiz, Vittore Branca, Sergio Bettini, Franco Meregalli, Enea Balmas sunt personalități care, prin felul de a se raporta la obiectul cercetării, la posibilitățile existente sau oferite pe vremea aceea, România fiind țara din spatele Cortinei de Fier, dominată de un regim comunist totalitar, au constituit modele, puncte de reper pentru profesorul Lorenzo Renzi.

Prezenta lucrare este un studiu care are ca subiect viața și opera referitoare la folclorul românesc a profesorului Lorenzo Renzi, profesor la Universitatea din orașul Padova, Lorenzo Renzi, în calitate de reprezentant al culturii românești în Italia. Conștientizând valoarea personalității culturale a lui Lorenzo Renzi și lipsa unei lucrări ce-i traversează întreaga activitate concentrată în cei 74 ani de viață și 45 de activitate profesională, ne-am propus să cercetăm pentru a întreprinde o analiză diacronică a operelor sale care, trebuie amintit, aparțin mai multor genuri. Lucrarea a căutat să așeze cu obiectivitate opera Domniei Sale într-o anumită ordine, considerând că atașarea profesorului Lorenzo Renzi de folclorul nostru a avut loc natural, treptat, la fel și înclinația față de lingvistică sau față de celelalte domenii de cercetare ale sale. Scopul studiului este reliefarea personalității plurivalente a profesorului Renzi, care, pe lângă cercetările sale, a fost și este o prezență în activitatea culturală a orașului Padova, și a Universității din acest oraș.

Activitatea sa variată și implicarea în proiecte diverse i-au acaparat energia și nu sunt trecute cu vederea de către lumea Academică, care îi recunoaște meritele de îndrumător cultural

izvorâte, asemenea creației Domniei Sale, din atitudinea de conștientizare a puterii pe care omul o are în fața istoriei, a politicului, și mai ales a societății.

În interviurile acordate nouă, profesorul Lorenzo Renzi își dezvăluie structura bipolară, relevând complementaritatea existentă între omul de știință (a cărui operă se bazează pe logică și rigoare, având drept scop transmiterea de informații) și, pe de altă parte, profesorul ce-și clădește producțiile pe resorturile inepuizabile ale omeniei.

Creația profesorului Lorenzo Renzi cuprinde un amplu și impresionant ansamblu de idei și valori proprii poporului român, spiritualității autohtone, sub toate fațetele ei integratoare, este prezentată în lucrările profesorului Lorenzo Renzi, destinate folclorului nostru, marcând virtuțile estetice ale autorului.

Exegezele științifice constată, ca o certitudine, o latură distinctivă: contopirea simpatetică totală cu spiritualitatea poporului despre care scrii. E vorba, în fond, de o identificare de ordin ontologic, scriitorului aparținându-i o „rostire esențială” a ființei (în sensul lui Heidegger).

A spune că Lorenzo Renzi este un necunoscut implică o anumită doză de risc, însă se poate afirma cu toată siguranță că nu i s-a clădit imaginea publică pe care o merită.

Există deja o sumă de articole, studii și recenzii ce conțin diverse și uneori complexe abordări ale persoanei Lorenzo Renzi, iar lucrarea de față își dorește să realizeze un tablou cât mai complet prin alăturarea unei analize cu privire la scrierile sale dedicate folclorului românesc ori referitoare la contextele de viață în care acestea au fost făcute.

L-am descoperit pe Lorenzo Renzi ca fiind un om cu multiple valențe, cu harul probat al relațiilor sociale, cu vocația introspecției și a analizei lumii înconjurătoare, cu o minte exersată în a fi profesor pentru alții, cât și a se învăța pe sine a deveni mai bun.

Prezentul studiu arată un Profesor ca fiind un contemporan responsabil, activ și solidar al „generației de aur”, îi observă parcursul în desfășurarea „obsedantului deceniu” (împrejurări în care își păstrează atât busola spirituală a sinelui, cât și buna credință în gâlceava lumii cu filosoful) și o ivește prezentului drept un om rar și necesar – atribute ale modelului de conștiință.

Structura tezei

Am considerat a fi insuficientă doar abordarea pur filologică pentru o personalitate atât de complexă, precum cea a profesorului Italian Lorenzo Renzi, astfel am ales varianta analizei multidisciplinare, teza noastră fiind împărțită în două părți mari, prima cu un profund caracter monografic, în care intervine atât spiritul critic cât și cel interpretativ, și a doua, cu un caracter mai degrabă teoretic, urmărind o analiză a interpretărilor profesorului Renzi, accentul căzând cu precădere asupra unei opera majore a Domniei Sale și anume Miorița după varianta lui Alecsandri.

Prima parte a tezei este destinată aspectelor biografice, cuprinzând date despre viața și formația intelectuală a profesorului Lorenzo Renzi, despre participarea și implicarea Domniei Sale în promovarea folclorului românesc, a limbii și literaturii române în Italia.

Ca student, este remarcat și prețuit de profesorul său, Gianfranco Folena ale cărui cursuri erau pentru el „adevărate evenimente culturale”.

Pasiunea lui se îndreaptă spre, studiul de lingvisticii și al gramaticii italiene, atât pe versantul limbii vechi cât și pe cel al italianii contemporane, un filolog romanic de înaltă performanță, specialist desăvârșit al literaturilor neolatine medievale, un autor strălucit în domeniul poeziei textului literar și, nu în ultimul rând, un românist de excepție, iubitor și cunoscător rafinat al limbii și literaturii române: nu numai un cercetător de cea mai înaltă ținută, dar și un dascăl în cel mai adevărat sens al cuvântului, un creator de școală, implicat cu dăruire în formarea noilor generații de filologi. Lorenzo Renzi crede cu tărie în obligația intelectualului de a se implica activ în viața propriei țări și nu numai.

A fost preocupat de situația românilor în lumea comunismului, realizând o riguroasă analiză scriitorului care muncește, a sufletului acesteia, a orizontului său sentimental. A susținut valoarea morală și socială a acestora, criticând viciul, perversitatea, imoralitatea, prezente în România din spatele Cortinei de Fier.

Astfel se va clădi și consolida respectul și admirația de care a fost și este înconjurat. În cursurile sale, savante, erudite, pe lângă transmiterea unor valori umaniste, a unor cunoștințe deosebite, Lorenzo Renzi reușește să se dăruiască sufletește cu totul audiorului său, să vrăjească prin inteligență și talent oratoric.

S-a vorbit de rolul de ambasador cultural pe care l-a jucat Profesorul prin participările la Conferințele dedicate limbii române, considerația de care se bucură în mediile intelectuale europene fiind dovedită de invitația pe care i-o adresează Universitățile din România, și nu numai, astfel încât se poate lesne deduce valoarea deosebită și semnificația acestor invitații. Acestea i-au inoculat Profesorului respectul față de valorile umane, morale și culturale, ale României precum și spiritul de toleranță, principii pe care n-a încetat să le apere. Prin formația sa spirituală, deja confirmată, profesorul Lorenzo Renzi poate fi creditat ca un ambasador al românilor în Peninsula, omul care reprezintă filonul devotamentului față de români, întâlnirile pe care le are în cadrul Universităților românești reprezintă confirmarea unui nivel de conștiință deja probat.

Întrunirile la care a participat Lorenzo Renzi au abordat teme diverse, cu subiecte anume alese, cu caracter general și de actualitate, din domenii diverse: literatură, folclor, poetică, istorie, lingvistică, romanistică, românistică.

În luna mai 2013, Lorenzo Renzi este invitat la Universitatea din Oradea unde a susținut o conferință deosebit de captivantă în limba română, depășind câteva amintiri despre tânărul care sosea în anul de grație 1968, ca bursier la București. Ca pedagog și orator, ține să-și introducă auditoriul nu numai în atmosfera spirituală a acelor ani, dar și în peisajul natural, în care superlativul de conștiință își găsește refugiul său de mediu înconjurător. Reușește să redea, atât din magia unor locuri, unde merge invitat de profesorul Mihai Pop cât și din armonia pastorală a locurilor.

Conferința susținută de Lorenzo Renzi la Oradea este ocazia a două probe: prima, a mărturisirii unui crez - România, a doua este testul identității și al solidarității Profesorului față de poporul român o lume concretă, însă, în același timp, prin forța împrejurărilor tragice, părând să aparțină unei alte lumi aproape imposibil de susținut într-un vacarm al înfruntărilor somatice, gregare, distrugătoare. Cele două probe sunt, în fapt, axe ale unui românist, care-și exersează

ființa, devenirea în circumstanțe, ce anticipează un studiu despre cuvântul românesc ”țară”, provenit din latinescul terra, existent și în alte limbi romanice (practic în toate). Bogăția semantică a termenului românesc le întrece însă pe toate, iar pana profesorului a extras semnificații speciale, rare și chiar surprinzătoare. A fost o sărbătoare a spiritului...